

Nr 195.

Av herr **Lindhagen**, om omedelbar och fullständig svensk avrustning.

De sakliga skäl, som allvarligt och uppfordrande tala för en omedelbar och fullständig svensk avrustning just i vår tid, hava ej kunnat undgå att under de gångna åren frambäras även inom riksdagen. Denna uppfattning stödes instinktivt av stora lager bland vårt folk.

Grunderna för ett sådant ställningstagande till militärväsendet ha belysts från olika sidor i framlagda motioner. För min del tillåter jag mig särskilt hänvisa till ganska omfattande framställningar vid 1924 års riksdag om krigsväsendets avrustning och folkförbundets fulländning.

Nästan varje år som går skänker nya erfarenheter till förmån för den svenska avrustningen. Det kommer att framstå allt klarare för eftervärlden, att världskriget även haft vinningar. Det har realpolitiskt sopat bort de tre stora militärmonarkierna, Hohenzollern, Habsburg och Romanow. Redan detta är en mäktig fredsgaranti.

Det har i stora drag genomfört nationernas självbestämningssätt inom Europa genom att skapa en kedja av nya frigjorda folkstater, grundade på nationalitetsprincipen. Det otroliga har således inträffat i följd av kriget.

Ur kriget har ock framgått grundläggandet av ett folkförbund. Detta är visserligen ännu ett kristidsbarn. Det har råkat in nu i tre återvändsgränder. Det vill minska rustningarna med bibehållande av rustningarnas ofärd, lösa säkerhetsfrågan med bevarande av osäkerhetens grundvalar samt skapa skiljedom i vitala frågor utan lagar eller erkänt rättstillstånd att döma efter. Med god vilja kan av detta frö dock bliva ett senapskorn, vilket växer ut till ett träd, som överskuggar världen.

Vad som i avrustningsfrågan emellertid framstår som viktigast, det är att genom fredsslutet i kriget skapats i hjärtat av Europas fyra avrustade stater: Tyskland, Österrike, Ungern och Bulgarien. Mången invänder, att dessa länder icke äro avrustade. Tyskland är dock förbjuden att hava någon luftflotta eller krigsindustri. Den får behålla allenast en liten maktlös sjöflotta och dess beväpnade styrka är begränsad till högst hundra tusen man, avsedd att utgöra en ordningsmakt. Det vore en stor lyftning för fredens flykt över världen, om andra länder inskränkte sig åtminstone till vad sålunda är tillåtet. De tyska representanterna i Genève hava energiskt protesterat emot talet, att Tyskland icke skulle vara avrustat.

För övrigt, icke har detta inverkat nedsättande på Tysklands anseende i världen. Folkförbundets medlemmar stodo med hatten i hand och tiggde, att Tyskland skulle förena sig med dem, trots att det var avväpnat. Det spelar samma inflytelserika roll som förut vid internationella förhandlingar. Det är icke vapnen utan det tyska arbetet och landets traditioner i fredliga värv, som fortfarande skapa landets prestige. Denna kan ingen makt fråntaga tyskarna, lika litet som dylika landvinningar kunna berövas andra nationaliteter.

Det är väl nu en livsfråga för mänskligheten, att ny uppslutning sker till de ovannämnda staternas avrustning. Denna vinst av världskriget hotar annars att gå förlorat. Då äventyra vi att falla hopplöst tillbaka i militärväsendets armar.

Det är beklagligt, att denna nydaning och dess konsekvenser icke uppmärksammas i den parlamentariska politiken. Man må bemöda sig på olika sätt att väcka åtminstone diskussion. Svaret utebliver och de tillfrågade blicka förstrött ikring sig liksom för att undgå det obehagliga spörsmålet.

Gärna skall medgivas, att en allmän avrustning icke kan i detta ögonblick komma till stånd. Det finnes stater, som hava stora besittningar och intressesfärer uti främmande världsdelar. Deras ekonomi och maktställning äro sedan länge sammanvävda med dessa fördelar. De anse sig därför nödsakade att behålla sitt inflytande genom vapenmakt, utan vilket det eljest skulle gå förlorat.

De genom världskriget nybildade europeiska staterna sitta ännu så osäkra i sadeln, att de ej våga avrusta, och hatet mellan Balkanfolken är ej heller någon fredspredikan.

Vi finna således, att krigen och följaktligen ej heller militärväsendet kan avskaffas utan med undanröjande av deras orsaker. Den kanske viktigaste förutsättningen för borttagande av krigsfaran är således de asiatiska och afrikanska folkens frigörelse. Kan det ej ske på fredlig väg, såsom man vill hoppas, kommer lösningen genom ett nytt världskrig mellan världsdelar och raser.

En allmän anslutning äger rum till Kelloggpakten, kanske därför att den, såsom så ofta skett, söker avskaffa kriget med bibehållande av dess orsaker. Därmed har icke sagts något ringaktande mot de många bidragen till att med fredens idé söka revolutionera hjärnorna. Skada blott att av ovan angivna orsaker ej någon officiell sympati också finnes till hands för Sovjets förslag om allmän avrustning, vilket ju borde vara konsekvensen av utfästelsen att avstå från att bruka vapen.

I ett sådant tidsläge bör det väl framstå åtminstone som en diskutabel fråga, om ej sådana länder som de skandinaviska skulle gagna dem själva och mänskligheten i högsta grad genom en uppslutning just nu till den avrustning, som skett i Europas medelpunkt. Mången tror, att vi äro uppfordrade därtill och att det således borde vara ingenting mindre än vår plikt.

På grund av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen i anledning av försvarsbudgeten ville hos Kungl. Maj:t begära förslag om en omedelbar och fullständig svensk avrustning i anslutning till den avrustning, som enligt fredsslutet i världskriget redan genomförts i Tyskland, Österrike, Ungern och Bulgarien.

Stockholm den 21 januari 1929.

Carl Lindhagen.

